

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

6 Vtrùm illegitimus poßit institui heres.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

nis obligatio erat personalis, ad solum testatorem pertinens, quæ non transit ad heredes, quo fit vt heredes non peccent ea accipiendo iure hereditario; sed solum testator, ita expressè vel tacitè disponendo, & qui ipsum ad hoc induxit.

49 *Damnati.* Postremò, Dammati ad mortem naturalem vel ciuilem: (vt eiecti in exilium perpetuum.) Item damnati ad perpetuos carceres, testari non possunt, nisi ad pias causas. de quibus & aliis quibusdam minoribus vide Siluestrum, Testamentum 1. q. 3. & 4. nam in variis locis sunt variae leges & consuetudines; nec vbiq; seruatur Ius Codicis vel Digestorum.

DUBITATIO V.

Quinam non possint testamento institui heredes vel legatarij.

50 *Hæretici. Credentes, &c.* Respondeo, Inter eos qui heredes vel legatarij institui non possunt, numerantur Primò, Hæretici & apostatae. L. fin. C. de hæreticis. & L. Hi, qui sanctam. 3. C. de apostatis. Secundò, Credentes. Tertio, Receptores. Quarto, Defensores. Quintò, Fautores hæreticorum, si tamen intra annum non pœnituerint, vt patet ex Authent. Frederici Imperatoris, C. de hæreticis. & cap. Excommunicamus. 1. §. Credentes.

51 Hinc sequitur, heredes Catholicos posse tales heredes excludere; & si impediatur, vt aduersus eos occulta compensatione: quia Ius non habent. Vtrum verò illi teneantur ad restitutionem eorum quæ tali successione acquisierunt, dubitari potest. videntur enim in conscientia teneri, quia facti sunt inhabiles ad succedendum, ac proinde debentur illa bona heredibus ab intestato, Catholicis. Sed probabile est non teneri ante sententiam,

52 *Non tenentur ante sententiam.* vel certè antequam Catholicici heredes sese opponant. quamuis enim ex rigore Iuris videantur teneri, tamen hoc Ius cum illo rigore non est vsu receptum. est enim valde durum, & parum consentaneum conditioni talium hominum, vt obligentur talia commoda sponte restituere.

Sextò, Qui persequuntur Cardinales, eosque percutiunt vel capiunt, c. Felicis. 5. de pœnis, in 6.

53 *Crimini.* Septimo, Quicumque ob crimen aliquod est intestabilis actiue, (id est, ita vt non possit conde- re testamentum) est etiam intestabilis passiue (id est, eo modo vt non possit capere ex testamento) vt docet Glossa in cap. Is cui. 7. Qui testam. quam communiter approbant DD. vt docet Clarus q. 34. de testam. ex Aretino.

54 Octauo, Fratres Minores non possunt heredes institui, vt patet Clement. Exiui, de verborum signific. §. Quia igitur. Hoc tamen intelligendum, vt exponit Glossa, non posse absolute institui heredes, ita vt ipsi acquirant Ius ad bona immobilia, & teneantur ad onera defuncti, vt heredes. potest tamen in eorum fauorem hereditas relinqui, vt per executores vendatur & detur eis pretium. simili modo potest aliquid relinqui testamento profellis in Societate, neutri tamen possunt succedere ab intestato. alij tamen Religiosi possunt. vide cetera apud Siluestrum, Hereditas. 3. q. 2. non tamen placet, quòd putet excommunicatum non posse esse heredem, cum id nullo Iure probetur.

DUBITATIO VI.

Vtrum illegitimus possit institui heres.

Notandum est, *Illegitimorum* generatim duas esse species; quidam vocantur *naturales*, *Illegitimi* quidam *spurij*. *Naturales* sunt, qui nati sunt ex parentibus, inter quos tempore conceptionis vel natiuitatis nullum erat impedimentum dirimens. vt docet Couarr. de matrimonio p. 2. c. 8. §. 4. n. 4. etsi enim Iure Cæsareo solum dicebatur naturalis, qui natus erat ex vnica concubina domi retenta; tamen Iure Canonico omnes illi vocantur naturales, qui ex parentibus solutis geniti; omnesque eodem Iure gaudent, quod etiam consuetudine receptum est in foro ciuili, vt docet Panorm. in cap. Per venerabilem, Qui filij sunt legitimi. potius enim fauendum est ei qui natus est absque concubinato, quam ei qui ex concubina domi retenta, cum hoc sit deterius, vt idem Panormitanus ait.

Spurij dicuntur, qui nati sunt ex parentibus, inter quos tempore conceptionis & natiuitatis erat impedimentum dirimens, vt docet Couarr. §. 5. n. 1. 2. 3. Sub his duabus speciebus comprehenduntur nothi & manzeres appellati: quæ nomina variè ab Auctoribus usurpantur; nec quidquam ad rem explicandam faciunt. vide Couarruiam §. 4. n. 1. & 11.

57 Ex his patet, Eum, qui natus est ex femina foris habitante, esse naturalem, si nullum erat impedimentum inter eam & virum, etiam si ipsa esset meretrix; cuius filius in Iure vocatur nothus. Item eum, qui natus est ex virgine vi compressa; quia etsi talis coniunctio lege puniatur, id non fit, quòd ipsæ personæ sint inhabiles, sed ob vim illatam. Item eum, qui natus est ex Clerico beneficiario in Sacris non existente & ex soluta, quia beneficium non est impedimentum dirimens. neque illa coniunctio in Iure vocatur coitus damnatus. Idem dicendum de eo, qui natus est ex parentibus votum simplex castitatis habentibus. Denique de eo, qui natus est ex parentibus, inter quos erat impedimentum; sed illud omnino erat ignotum, saltem alteri parti: quia talis coniunctio formaliter non est nisi simplex fornicatio. Qui verò natus est ex soluta & coniugato, ex soluta & Sacerdote, est *spurius*. His positus

58 *Spurius non succedit patri.* Respondeo & Dico Primò, *Spurius* non potest aliquid à patre capere, siue ex testamento, siue ab intestato, siue ex contractu inter viuos. Ita Couarruias de matrimonio p. 2. c. 8. §. 5. nu. 5. & Clarus q. 31. de testam. patet Auth. Licet. C. de naturalibus liberis, in fine; vbi dicitur: *Qui ex dānato sunt coitu, omni prorsus beneficio secludantur.* & Nouella 74. cap. 6. dicitur: *Nulla eis participanda clementia est: sed sit supplicium etiam hoc patrum, vt agnoscant eos nihil habituros.* Quòd si pater illi aliquid in testamento præter alimenta relinquat, nihil per hoc iuris illi acquiritur; sed tenetur in conscientia legiimis heredibus, vt docet Couarruias n. 11. *Tenetur in conscientia restituere.* ratio est, quia ipse per leges factus est incapax. Hæc intellige de spurio patris. nam si vxor habeat spurium, is est marito instar extranei. vnde lex de illo non loquitur. quare maritus seu pater putatiuus potest illi relinquere sicut extraneo.

Hinc sequitur Primò, *Spurium* à patre non posse

posse substitui; nec vulgari, nec fideicommissaria substitutione, vt idem docet numero 7. quia perinde est, capiante a patre immediate, an ab alio ex patris ordinatione. Potest tamen substitui substitutione pupillari, non quidem ita vt bona paterna per pupillum ad ipsum perueniant; sed vt in alia bona pupilli succedat. hæc enim non habebit a patre, sed a fratre, cui succedere potest; vt docet Couarr. numero 6. vide infra num 79. Dubit. 7.

60 Sequitur Secundò, Si pater heredem instituens, roget eum vt hereditatem restituat spurio, & ille promittat se id facturum; non teneri illum heredem implere promissum; quia promissio fuit nulla, vt pote contra legem: vnde potest hereditatem sibi retinere, tamquam verus heres à testatore institutus. conditio enim seu grauamen appositum à testatore, cum sit contra legem, censetur tamquam non appositum in vltimis voluntatibus, vt patet ex L. Impossibilis. 7. 7. de verb. oblig. Vide Gomez. tom. 1. cap. 12. num. 67. & supra cap. 18. num. 123. Dub. 15.

Dices, Teneatur restituere fisco; quia bona illa hoc ipso quo heres promittit, sunt confiscata, vt ex multis legibus patet. L. penult. 7. de Iure fisci. L. Prædonis. 46. 7. de petitione hereditatis.

61 Resp. Non teneri ante sententiam; quia est pœna (vt rectè Couarr. n. 13.) constituta heredi à legibus in punitionem illius promissionis Iure prohibita: pœna autem non debetur ante sententiam condemnatoriam. vnde si à Iudice interrogetur, an tale quid promiserit testatori; non tenetur fateri, nisi præcesserit infamia: vt rectè idem Couarr. num. 14. quia agitur de crimine occulto, ob quod grauius, si verum fateatur, multabitur; nempe confiscatione, non solum illius hereditatis, sed etiam omnium bonorum, & deportatione in insulam, eò quod sponte non reuelauerit, vt patet C. de iis qui se deferunt, l. vnica. quo fit vt nec testis teneatur testari, nisi præcesserit infamia, vel probatio semiplena, sicut in aliis delictis. Si tamen sponte reuelasset antequam interrogaretur, concessa fuisset ei tertia pars bonorum in præmium. si spurius reuelasset, data ei fuisset pars dimidia. vt patet L. vnica. C. supra citato.

62 Sequitur Tertiò, Si heres institutus nihil promissit testatori de hereditate restituenda spurio, potest eam restituere ex sua liberalitate; & spurius potest eam accipere; quia accipit illam voluntate veri domini, nulla lege vetante. si verò tacite vel expresse promissit testatori id petenti; peccauit quidem mortiferè promittendo, sicut & testator ita disponendo; si tamen illa bona tradat, potest ea spurius retinere. Ita Couarr. num. 11. *Quod mortiferè peccari promittendo, patet; quia leges talem promissionem sub grauisima pœna vetant. quòd tamen traditio valeat, probatur; quia fit ab eo qui est dominus bonorum, & lex, etiam prohibet promissionem factam testatori, non tamen prohibet quin heres, qui est verus dominus illorum bonorum, possit ea dare heredi & tradere.*

63 Dices, Hæc traditio fit ex voluntate parentis: ergo spurius est incapax illius per legem.

Resp. Cum heres sciat se neque tua promissione, neque ex dispositione testatoris obligari, non censetur ea dare ex vi illius dispositionis, sed ex sua liberalitate. quòd si putaret se obligari, & idcirco ea daret spurio; spurius non efficeretur illo-

rum dominus: quia donatio non esset voluntaria; procederet enim ex ignorantia, vnde teneretur ea ipsi restituere. si tamen ipse re intellecta permitteret ea spurio, posset retinere. colligitur ex Couarr. num. 11.

Dico Secundò, *Spurius* etiam non potest succedere matri, etiam si nulla proles alia superfit. Couarruias §. 5. num. 20. Molina disp. 167. dicit esse omnium DD. sententiam. præbatur; quia illegitimus, qui non potest succedere patri; non potest etiam succedere matri, nisi aliquo Iure sit de hoc exceptio; vt colligitur ex d. Authent. Licet, supra, & ex Nouella 74. cap. 6. atqui nulla de successione spurij in bonis maternis extat in Iure exceptio; sicut de aliis illegitimis, vt patet Instit. ad S. C. Orficiatum §. Nouissimè. & L. Si qua illustri. §. C. eodem.

65 Aduerte tamen Primò, Quosdam existimare filium coniugari ex soluta, succedere posse matri: similiter filium sacerdotis, ex soluta vno vel altero concubitu susceptum; eò quòd tales coniunctiones legibus non vindicentur. Hæc sententia non videtur improbabilis; nam in praxi plerumque est recepta, teste Couarruias nu. 20. Contraria tamen est verior; quia reuera isti concubitus legibus damnantur, etiam rariùs puniuntur.

66 Aduerte Secundò, Quosdam sentire (quibus accedit Emmanuel Sà verbo Hereditas, & Henriquez lib. 1. de matrimonio cap. 21. n. 1.) spurium posse retinere ea quæ mater ipsi reliquit, donec per Iudicem priuetur. modò notabiliter non nocet legitimis liberis. Quæ sententia mihi videtur non improbabilis, præsertim de matre non illustri, nam si quis benè expendat Iura, quibus Doctores probent matrem non posse aliquid ei relinquere, non omnino vrgenti Authentica enim Licet, & Nouella 74. loquuntur apertè de patre. similiter Authentica Ex complexu. C. De incestis nuptiis, vbi dicitur: *Ex complexu nefario aut incesto, seu damnato, liberi nec naturales sunt nominandi, omnis paterna substantia indigni beneficio, ita vt nec alantur à patre:* cur hoc extendamus ad substantiam maternam, cum odia sint restringenda? In d. L. Si qua illustri. §. C. ad S. C. Orficiatum, solum dicitur, mulierem illustrem, si proles habet legitimas, non posse quidquam dare vel testamento relinquere suo spurio. Hinc tamen non sequitur, quin mulier non illustri id possit, etiam si alias proles habeat. Item non sequitur, illustrem non posse, si aliis liberis careat.

67 Aduerte Tertiò, Etiam spuris debentur alimenta, si aliunde nõ se possunt sustentare, vt patet ex cap. Cum haberet, de eo, qui duxit in matrimonium, &c. estque communis sententia DD. teste Couarr. §. 6. n. 9. ratio est, quia parens Iure naturali tenetur alere prolem, si possit. Nec obstat, quòd Iure ciuili fuerit vetitum, ne proles ex damnato concubitu à patre alerentur, vt patet d. Authent. Ex complexu. C. de incest. nupt. quia Ius Canonicum illud sustulit, tamquam minus contentaneum naturali pietati. & ita nunc seruatur etiam in foro sæculati, vt idem Couarruias docet. Nominè autè *alimento* intelliguntur omnia, quæ pro conditione personæ sunt necessaria; vt victus, vestitus, habitatio, medicina, &c. hæc autem præstanda sunt, spectata conditione parentis & proliis, prout prudens arbitrabitur, vt colligitur ex dicto c. Cum haberet. Vnde sequitur, filia spuria debentur

Dos spu-
ria.

deberi dotem; quia hæc succedit in locum alimen-
torum, etiam si parens esset sacerdos; vt docet Na-
uar. in cap. Non liceat. §. 19. num. 11. & colligitur
69 ex Couarr. nu. 15. Neque satisfacit pater huic obli-
gationi, si filium ponat in aliquo hospitali pau-
perum; vt rectè Couarruias n. 13. nisi forte ipse
pauper sit; vel nisi res sit occulta, & aliàs timeatur
infamia. tunc enim ad tempus posset exponi ad
aliquod hospitale, vitandæ infamiæ causa. nam
etiam ad similes casus hospitalia quædam sunt
fundata; teneretur tamen tunc parens hospitali illi
compensare sumptus, etsi non ex rigore iustitiæ;
(nisi forte pro solis pauperibus sit institutum) ta-
men ex decencia & gratitudine. Possunt autem
hæc alimenta secundum quosdam relinqui, (præ-
sertim si eorum quantitas lege sit definita) etiam si
filius non egeat, quamuis Couarruias nu. 14. de
hoc dubitet. cur enim parens non possit dare filio
spurio, quod potest extraneo? Ita sentit Henri-
quez lib. 1. de matrimonio, cap. 20. n. 4. Sed con-
traria sententia est communis, & ex mente legum.

70
Mater
quando te-
netur ale-
re.

His adde, Matrem teneri alere prolem primo
triennio, vel suis sumptibus curare ali, si possit: post
hoc triennium tenetur pater, donec filius sua in-
dustria se possit inuare, vt docet Couarr. num. 19.
& alij DD. & patet ex L. Nec filium. 9. C. de pa-
trina potestate, vbi id expressè habetur. Idem infi-
nuat Gregorius IX. ca. fin. de conuersione infide-
lium, dum ait, *Pueri post triennium apud patrem
ali debent.* vide Molinam disp. 159. §. Mater.

71
Filius na-
turalis, an
patri suc-
cedat.

Dico Tertio, Filius naturalis potest institui he-
res vniuersalis à suis parentibus, si ipsi legitimas
proles non habeant, patet ex d. Auth. Licet. C. de
filiis naturalibus.

72

Aduerte tamè, Si aliquis, carens prole legitima,
habeat ascendentes, iis iure communi Cæsareo
deberi portionem legitimam, vt patet Authent. de
heredibus ab intestato. Nouella 118. Couarr. §. 4.
num. 20. hoc tamen plerisque locis non est in vsu,
vnde ibi totum potest dari filio naturali. Similiter
totum relinqui potest nepotibus, siue ex filio na-
turali sint nati, siue ex spurio; quia nulla lex id ve-
tat. Quod si filius naturalis non instituat heres,
73 non succedet patri ab intestato, nisi in duabus vnciis,
id est, in sexta parte bonorum, vt habetur ea-
dem Authent. Licet. Si pater habet liberos legiti-
74 mos, non succedet cum illis ab intestato; potest
tamen ei relinqui vncia, id est, pars duodecima
bonorum. vide Couarr. num. 19.

75
Succedit
matri.

Dico Quarto, Filius naturalis succedit matri
carenti legitimis, etiam intestatæ, vt heres ex asse.
habenti autem legitimis, succedit ex æquo cum
illis. d. L. Si qua illustri, §. C. ad S. C. Orficia-
num. sed exactior horum tractatio pertinet ad
Iurisperitos.

D V B I T A T I O VII.

Quibus modis potest aliquis heredi
substitui.

DE his agit Gomezius tom. 1. c. 3. vsque ad 8.
& Couarr. toto cap. 16. de testamentis.

76

Respondetur, Generatim sex modis, vt docet
Gomezius cap. 3. n. 1. & alij passim, nempe *substi-
tutione vulgari, pupillari, exemplari, fideicommissa-
ria, reciproca & compendiosa.* quatuor priores sunt
simplices; duæ reliquæ sunt cõpositæ ex pluribus.

Substitutio vulgari est, qua cuiuis iure non
prohibitus, potest substitui à quouis testatore,
nam per hanc substitutionem testator solum sub-
stituit sub cõditione, nempe si is, qui ipsi ex testa-
mento vel ab intestato successurus erat, nolit aut
non possit esse heres: vt si moriatur ante testato-
rem, si propter crimen fiat incapax, si repudiet he-
reditatem. his euentis succedet substitutus. Hæc
autem conditio in omni substitutione vulgari vel
exprimitur, vel saltem tacitè subintelligitur, fit
enim vel *verbis generalibus*; vt si testator dicat, Ti-
tium instituo heredem, & Sempronium ei substi-
tuo. & tunc non exprimitur vlla conditio, sed sub-
intelligitur. vel *verbis specialibus*, vt Titium insti-
tuo heredem, & si is heres non erit, substituo ei
Sempronium. hic exprimitur conditio, sed verbis
specialibus, sub quibus continentur diuersæ con-
ditiones singulares. vel denique *verbis singulari-
bus*; vt quando exprimitur conditio specialissimè.
vide Couar. de testamentis cap. 16. §. 3. n. 3. 4. 5. &
plurima de variis formulis huius substitutionis
apud Gomezium tom. 1. cap. 3.

77
Vulgari.

78
Fit tripli-
citer.

Substitutio pupillaris est qua quis proli impube-
ri in sua potestate constitutæ aliquem substituit.
cùm enim nemo ante pubertatem possit condere
testamentum; iura concesserunt vt pater impube-
ris possit loco illius quodammodo testari in suo
testamento, directè substituyendo ei heredem, si
ante pubertatem decesserit, per quam substitutio-
nem fit, vt non solum bona illius pupilli, quæ à
patre obtinuerit, sed etiam alia ad substitutum
perueniant, perinde ac si ipsemet testamentum fe-
cisset; vt docet Gomezius c. 4. n. 13. Nam vt §. Igi-
tur. Instit. de pupill. substit. dicitur, *In pupillari
substitutione duo quodammodo sunt testamenta, al-
terum patris, alterum filij, tamquam si ipse filius sibi
heredem instituisset.*

79
Pupillari.

Vbitria notanda sunt. Primum est, Vt hæc sub-
stitutio sit valida, duo requiri. Primo, Vt testator
eum, cui substituit, habeat in sua potestate. vnde
mater non potest pupillariter substituire, vt docet
Couar. §. 5. nu. 18. quia liberi non sunt in potestate
matris. nec pater filio illegitimo, ob eamdem cau-
sam. Secundo, Vt pupillus, cui substitutio fit, non
recidat per mortem testatoris in alterius potesta-
tem. vnde auus non potest nepotem pupillariter
substituire, si pater viuit; quia nepos post mortem
aut recidit in potestatem patris. Nec pater filium,
si auus adhuc viuit, quia nepos est in potestate aut
iure communi. vide Gomez. c. 4. n. 2.

80
Duo re-
quiruntur.

Secundum est, In hac substitutione semper ex-
primi, vel certè subintelligi conditionem, *si in æ-
tate pupillari*, (id est, ante pubertatem) decesserit.
nam ratione huius dicitur substitutio pupillaris,
vt DD. tradunt. Intelliguntur etiam alia conditio-
nes, ratione quarum continentur tacitè alia sub-
stitutiones. Nam in omni formula substitutionis,
continetur omnis substitutio, cuius persona, cui
substituitur, est capax; seu qua verbis illius for-
mula significari potest. nisi constet de contraria
mente testatoris.

81

Tertium est, Substitutionem pupillarem ex-
pressam posse fieri tripliciter, vt ante dictum est de
vulgari. Primo, Verbis generalibus; vt si testator
loquens de filio suo impubere, non tamen expri-
mens specificè quòd sit impubes, dicat, Instituo
filium meum heredem, & ei Titium substituo.
Secundo, Verbis specialibus; vt si mentionè faciat
pupil-

82
Potest fieri
tripliciter.